Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально наукового інституту педагогіки і психології
_____ Світлана КОНДРАТЮК
«28» січня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 232 Соціальне забезпечення
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Соціальне забезпечення
(назва)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією ННІПП
«21» січня 2025 р.

Голова _____
Юлія БОНДАРЕНКО
док. пед. наук, професор

СУМИ 2025

Розробник:

ЗНОБЕЙ Олексій Володимирович, викладач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 7 від 10 січня 2025 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент Ірина ІОНОВА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="15">бакалавр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="14">Загальна кількість годин – 120</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>4-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>24 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>24 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>72 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
залік</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у студентів знання про особливості соціалізації особистості на різних вікових етапах; всебічно розглянути механізми та етапи соціалізації а також вплив мегафакторів, макрофакторів, мезофакторів, мікрофакторів на особистість у процесі соціалізації. Теоретично підготувати майбутніх фахівців соціальної сфери до супроводу клієнтів на різних етапах їх соціалізації.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Соціалізація особистості» є блок дисциплін професійно-орієнтованої підготовки: «Вступ до спеціальності «Соціальна робота» та деонтологія», «Соціальна політика України», «Історія і теорія соціальної роботи та соціального забезпечення».

3. Результати навчання за дисципліною

ПР 1	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
ПР 2	Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.
ПР 3	Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.
ПР 4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.
ПР 5	Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
ПР 7	Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань, в тому числі на етапі раннього втручання.
ПР 8	Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
ПР 9	Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.
ПР 10	Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.
ПР 14	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПР 18	Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.
ПР 19	Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.
ПР 20	Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання.
ПР 21	Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.
ПР 22	Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

=

Шкала ЄКТС	**Критерії оцінювання навчальних досягнень студента**
А	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
Б	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
С	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
Д	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-

	ки.
E	виставляється студентові/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
F	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни
FX	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль														**Самостійна робота**	**Підсумковий контроль**
РОЗДІЛ 1							**РОЗДІЛ 2**								
Т1	**Т2**	**Т3**	**Т4**	**Т5**	**Т6**	**Т7**	**Т8**	**Т9**	**Т10**	**Т11**	**Т12**	**Т13**	**Т14**		
4	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**		
28							**28**							**19**	**25**
100															

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	**A**	відмінно	зараховано
82–89	**B**	добре	
74–81	**C**		
64–73	**D**	задовільно	
60–63	**E**		
35–59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1–34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним

			вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі **методи контролю**:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- методи письмового контролю: тестові завдання, розв'язання задач і вирішення проблемних ситуацій репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів;
- методи практичного контролю: виконання самостійних завдань;
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	**Кількість годин**											
	Денна форма						**Заочна форма**					
	Усього	**у тому числі**					**Усього**	**у тому числі**				
		Лекції	**Практ.**	**Лабор.**	**Конс.**	**Самост. р**		**Лекції**	**Практ.**	**Лабор.**	**Конс.**	**Самост. робота**
Теорія та історія соціалізації як науки. Класифікація різновидів соціалізації												
Тема 1. 1 Зміст і завдання курсу. Сутність процесу соціалізації особистості.	**8**	**2**				**6**						
Тема 1.2. Наукові концепції моделей соціалізації: оглядова характеристика.	**8**	**2**				**6**						
Тема 1.3. Соціальна адаптація, дезадаптація,	**9**	**2**	**2**			**5**						

реадаптація особистості в процесі соціалізації.												
Тема 1.4. Характеристика етапів та видів соціалізації.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема 1.5. Гендерна соціалізація особистості: ретроспективний аналіз проблеми.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема 1.6. Механізми соціалізації: різновиди, властивості, функції.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема 1.7. Віктимологія як складова теорії соціалізації	**9**	**2**	**2**			**5**						
Розділ 2. Система факторів соціалізації особистості												
Тема 2.1. Мікрофактори соціалізації та їх характеристика.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема2. 2. Мезофактори соціалізації та їх характеристика.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема 2.3. Макрофактори соціалізації та їх характеристика.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема 2.4. Сім'я як соціально-педагогічне середовище розвитку та виховання	**7**		**2**			**5**						

особистості.												
Тема 2.5. Освітній заклад як відкрита соціально-педагогічна система	**7**		**2**			**5**						
Тема 2.6. Неформальні підліткові й молодіжні об'єднання та їх вплив на соціалізацію особистості.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Тема 2.7. Засоби масової інформації як інститут соціалізації.	**9**	**2**	**2**			**5**						
Усього годин	**120**	**24**	**24**			**72**						

6.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Соціальна адаптація, дезадаптація, реадаптація особистості в процесі соціалізації.	2	
2	Характеристика етапів та видів соціалізації.	2	
3	Гендерна соціалізація особистості: ретроспективний аналіз проблеми.	2	
4	Механізми соціалізації: різновиди, властивості, функції.	2	
5	Віктимологія як складова теорії соціалізації.	2	
6	Мікрофактори соціалізації та їх характеристика.	2	
7	Мезофактори соціалізації та їх характеристика.	2	
8	Макрофактори соціалізації та їх характе-ристика.	2	
9	Сім'я як соціально-педагогічне середовище розвитку та виховання	2	

	особистості.		
10	Освітній заклад як відкрита соціально-педагогічна система	2	
11	Неформальні підліткові й молодіжні об'єднання та їх вплив на соціалізацію особистості.	2	
12	Засоби масової інформації як інститут соціалізації.	2	
	Усього годин	**24**	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Вікторова Л. В. Тверезовська Н. Т., Михайліченко М. В. Ржевський Г. М. Основи соціалізації особистості : навч. посібник для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка». К. : «ЦК «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
3. Коваль Л., Звєрєва І., Хлєбік С. Соціальна педагогіка. К. : ІЗМН, 1997. 392 с.
4. Кравець В. П. Історія гендерної педагогіки : навчальний посібник. Тернопіль: Джура, 2005. 440 с.
5. Лукашевич М. Соціалізація. Виховні механізми і технології : Навчально-методичний посібник. К. : ІЗМН, 1998. 182 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене. К. : Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
7. Соціальна педагогіка. Підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А. Й. Капської. К.: Центр учбової літератури, 2009. 488 с.

Додаткові:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с. URL : http://194.44.152.155/elib/local/sk742813.pdf
1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: навч. посіб. К. : Знання, 2008. 343 с.
2. Волкова Н. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія. 658 с.

3. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; за ред. В. Гайденко. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 313 с. С. 224.

4. Говорун Т.В., Кікінеджі О.М. Гендерна психологія: навч. посіб. К.: Академія, 2004. 308 с.

2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [Алєксєєнко Т. Ф. та ін.] ; за заг. ред. І. Д. Звєрєвої; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Ін-т проблем виховання НАПН України [та ін.]. Київ; Сімферополь: Універсум, 2012. 535 с. URL : https://www.researchgate.net/publication/332878107_Enciklopedia_dla_fahivciv_socialnoi_sferi

5. Журавльова С. Соціоорієнтована модель виховання особистості Георга Кершенштейнера в освітніх реформах Німеччини (початок XX ст.). *Рідна школа.* 2006. № 3 С. 77 – 80.

3. Марущенко О., Плахотник О. Гендерні шкільні історії. Харків: Монографія, 2012. 88 с. URL : https://genderindetail.org.ua/library/tematichni-vidannya/posibnik-genderni-shkilni-istorii-204005.html

6. Марущенко О., Плахотник О. Гендерні шкільні історії. Харків: Монографія, 2012. 88 с.

4. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене К. : Центр учбової літератури, 2008. 688 с. URL : http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1473_26865900.pdf

7. Основи соціалізації особистості : навч. посіб / О. М. Любарська. 2-е вид, переробл. і доповн. К. : Ленвіт, 2012. 238 с.

5. Основи соціалізації особистості. Лекції. URL : http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/LibdocView.aspx?id=d7e78666-ffaf-4ce5-bb78-79b93686e1f3#itemAnchor1

6. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал Ліги соціальних працівників України. URL : http://ligasocial.org.ua/index.php/2010-08-31-16-47-51/-q-q